ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУВЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

РЎЙХАТГА ЛИНДИ
№ вм – 343 - 5А3406 – 2.03
« 1 » Июль **2003 й**

«ТАСДИҚЛАНДИ»
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

« 8 » Июль **2003 й**

ДАВЛАТ МОЛИЯСИНИ БОШҚАРИШ
фанидан
ДАСТУР

Олий таълимнинг 340000 -«Бизнес ва бошқарув» таълим соҳасидаги 5А340601 ~ «Давлат молиясинм бошқариш» магистратура мутахассислиги учун

Тошкент-2003

Тузувчилар: проф. Ваҳобов А.В.,
доц. Жамолов Х.Н.,
доц. Қосимова Г.А.

Тақризчилар: доц. Ҳайдаров Н.Х.,
доц. Алиева Л.К.

Дастур давлат молиясини бошқаришни ташкил этиш ҳамда такомиллаштиришнинг асосий йўналишларини ўз ичига олган бўлиб, у олий таълимнинг магистратура босқичи 340000 - «Бизнес ва бошқарув» соҳасининг 5А340601 - «Давлат маблағларини бошқариш», 5А340602 -«Маҳаллий маблағларни бошқариш», 5А340603 - «Молия, пул муомаласи ва кредит», 5А340604 - «Корхоналар молияси», 5А 340605 -«Халқаро молия», 5А340606 - «Молиявий менежмент», 5А340609 -«Нарх белгилаш», 5А340601 - «Халқаро молиявий муносабатлар», 5А340701 «Солиқлар ва солиққа тортиш» каби мутахассисликлар учун мўлжалланган.

Мазкур фанда давлат молиясининг моҳияти ва институционал таркиби, давлат даромадлари, харажатлари ва қарзларини бошқариш каби масалаларнинг назарий жиҳатлари ёритилган

Мазкур дастур асосида ташкил этилган маърузалар бўлажак магистрларга давлат молиясини мукаммал бошқариш билан боғлиқ муаммоларни ечишга кўмаклашувчи қўшимча назарий билимларни берибгина қолмасдан, балки уларни амалиётга тайёр кадрлар бўлиб етишишига ёрдамлашади.

The aim of given program is to provide necessary knowledge to Masters of economic high schools.

The specialists working on Public Finance Management need to know methods of Budgeting and this manual helps to get necessary knowledge in this sphere. In the terms of economic liberalization many great changes took place in our Budget System Created new mechanisms of Budget formation and changing the ways of budget expenditure. All these require high qualified experts in Public Finance Management sphere.

The rate of given lectures stipulated by the program will help the students to master the basic theoretical aspects necessary for the decision of problems connected with Public Finance Management.

Дастур Тошкент Молия институтa Илмий Кенгашида муҳокама қилинган ва нашрга тавсия этилган (2003 йил 25 апрель, 9-сонли баённома).

Дастур Узбекистан Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий ўқув юртлараро илмий-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгаш мажлисида муҳокама қилинган ҳамда нашрга тавсия этилган (2003 йил 1 июль, 37-сонли мажлис баёни).

Данная программа включает в себя сущность, институциональную структуру государственных финансов, принципы и методы управления государственными финансами и предназначена для магистрантов по специальности «Управление государственными финансами», «Управление местными финансами», «Финансы, денежное обращение и кредит», «Финансы предприятий», «Международные финансы», «Финансовый менеджмент»,

«Ценообразование», «Международные финансовые отношения» и "Налоги и налогообложение" сферы «Бизнес и управление». В программе освещены основные направления реформы системы управления государственными финансами и пути повышения эффективности финансовой политики государства в Республике Узбекистан, которые отражают суть вопросов лекционных, практических

(семинарских) занятий и тем самообразования. В программе приведен список литературы для изучения предмета на узбекском, русском и английском языках. В конце списка были приложены списки сайтов Интернета и компьютерных учебных программ по соответствующим темам курса.

1. СЎЗ БОШИ

Фанни ўқитишнинг мақсади ва вазифалари, бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги

«Давлат молиясини бошқариш» фанини ўқитишнинг мақсади -келгусида юқори малакали иқтисодчи-мутахассислар бўлиб етишадиган талабалар учун давлат молиясини бошқариш тизими ҳақида назарий билимлар бериш, уларда давлатнинг ҳозирги даврдаги молия сиёсатининг асосий йўналишлари бўйича кўникмалар ҳосил қилишдан иборат. Ушбу мақсаддан келиб чиқиб, фан ўз предметини ўргатиш учун қуйидаги вазифаларни қўяди:

- давлат молиясини бошқаришнинг ижтимоий-иқтисодий моҳияти ва вазифаларини ўрганиш;
- давлат молиясининг институционал таркиби ва унинг бўғинларини ўрганиш;
- давлат молиясини бошқаришнинг ташкилий асослари, мақсади ва йўналишларини ўрганиш;
- умумдавлат ва ҳудудлар даражасида молияни бошқариш хусусиятларини ва муаммоларини ўрганиш;
- давлат молиясини бошқаришнинг стратегик вазифаларини ўрганиш.

«Давлат молиясини бошқариш» фани «Молия», «Халқаро иқтисодий муносабатлар», «Иқтисодий назария», «Давлат бюджети», «Чет мамлакатлар молияси» каби фанлардан олинган назарий асосларга таянади.

Шу билан бирга «Давлат молиясини бошқариш» фани қатор махсус фанлар, жумладан, «Узбекистан Республикаси бюджет тизими", "Молия стратегияси", "Халқаро молия" каби фанларни ўзлаштириш учун назарий-услубий асос бўлиб хизмат қилади.

Олий таълим йўналиши ёки мутахассислиги Давлат таълим стандартига (ДТСга) мувофиқ равишда ўқув фани бўйича билим, кўникма ва малакаларга талаблар

Ушбу фанни ўрганиш жараёнида талабалар тегишли билимга, укувга ва кўникмаларга эга бўлишлари лозим. Талабалар умумназарий фанлардан олган билимлари билан бир қаторда молиявий қонунчилик, оммавий-ахборот воситалари орқали кундалик молиявий ўзгаришлардан хабардор бўлишлари лозим. Мазкур фаннинг асосий гояларини тўла ва муваффақиятли ўрганнш учун талабалар молия амалиётида мавжуд иқтисодий таҳлит усулларидан молиявий режалаштириш усулларидан фойдалана билишлари лозим.

«Давлат молиясини бошқариш» фанидан олинган билимлар талабаларни олий ўқув юртини тамомлагандан сўнг, давлат молиясини бошқариш амалиётига оид кундалик фаолиятда учрайдиган долзарб масалаларни ечишда ҳамда давлат молиясига доир адабиётларни ўрганиб малакаларини оширишларида ҳам қўл келади.

Амалий, семинар ва лаборатория машғулотлари бўйича бажариладиган ишлар минимал миқдорига талаблар

Ишчи ўқув дастурида келтирилган амалий (семинар) машғулотлар мавзулари бўйича талабалар тегишли мавзулар бўйича конспектлар олади, рефератлар ва мустақил ишлар тайёрлайди ҳамда амалиёт ўқитувчиси назоратида улар юзасидан

оғзаки суҳбатдан ўтади. Ушбу талаблар амалий машғулотлар мавзуларида курсив билан кўрсатилган саволлар бўйича талабаларнинг тўлиқ ўзлаштиришларини белгилайди.

Аудитория машғулоти турларининг соатлар ҳажми (фоизларда) бўйича тавсиялар

Олий касбий таълимнинг давлат стандартларида мазкур курсга 108 соат ҳажмида вақт ажратилган. Уларнинг 36 соати маъруза, 36 соати амалий машғулотлар ва 36 соати мустақил таълимдир Ушбу фан бўиича дарсларни ташкил этиш бир ўқув семестрига мўлжалланган.

Талабалар билимини баҳолаш учун ўтказиладиган назорат тадбирлари миқдори

Ушбу фан бўйича талабалар билимини баҳолаш рейтинг тизими бўйича жорий, оралиқ ва якуний баҳолашлар натижасида йиғилган баллар асосида белгиланади.

Фан ўқитиладиган бир семестрда икки маротаба жорий (семинар машғулотларида), икки маротаба оралиқ баҳолаш (маъруза машғулотларида) ва бир маротаба якуний баҳолаш (ёзма иш усулида) амалга оширилади.

Компьютер, информацией ва бошқа замонавий ўқитиш технологияларини қўллаш

Ушбу фанни ўқитиш жараёнида янги технологиялардан фойдаланишнинг асосларини қуйидагилар исботлайди.

- тегишли ўқув мақсадларини ишлаб чиқиш технологиясининг мавжудлиги;
- тўла ўзлаштириш технологияси кўзда тутилганлиги;
- ўқув мақсадларини назорат (тест) топшириқларига ўтказиш технологияси мавжудлиги;
- -тест топшириқларининг инвариантлиги методологияси ва назар] шсидан фойдаланилиши;
- муаммоли усул ва ҳақиқатни иммитацион моделлаштириш асосларидан фойдаланилиши;
- таянч ибораларга асосланган ёзма иш орқали назораг ўтказиш тизимидан фойдаланилиши.

Бу фанни ўқитишда молия соҳасидаги қонунлар ҳукумат қарорлари молиявий ҳисоб-китобларнинг автоматлаштирилган тизими ("Молия" АИЖ) дастури, низомлар ва молиявий лойиҳаларни баҳолашнинг ЮНИДО ва Project expert компьютер дастурларидан, янги компьютер технологиялардан, тарқатма материаллардан, тестлар тўпламидан ҳам фойдаланиш мумкин

Ишчи ўқув дастурини тузишга оид услубий тавсиялар

Мазкур фан магистратуранинг «Давлат молиясини бошқариш", «Солиқлар ва солиққа тортиш" мутахассисликлари бўйича талабаларга тегишли тарзда 2-семестрда ўтилиши мўлжалланган.

Ушбу фан бўйича ишчи дастурлари тузишда:

- фан бўйича бакалавриат босқичининг тегишли йўналишлари учун тасдиқланган ўқув режасига мувофиқ ажратилган соатлар ҳисобга олиниши;
- ҳар бир мавзуга оид ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар ҳамда тегишли молиявий қонунчилик асосидаги янги талаб ва ўзгаришлар талабалар эътиборини жалб этадиган даражада берилиши;

- мустақил ўзлаштириладиган мавзулар ва саволлар ажратилиб кўрсати лиши;
- ўқитишнинг илғор технологиялари, дастурий таъминот имкониятлари ҳамда талабалар билими даражасини назорат қилишнинг рейтинг тизими талабларидан келиб чиқувчи вазифалар ёритилиши лозим.

2. ФАН ДАСТУРИ

«Давлат молиясини бошқариш» фани буйича маъруза мавзулари

Иқтисодий муносабатлар тизимида давлатнинг роли

«Давлат молиясини бошқариш» фанининг предмеги, мазмуни, вазифалари ва бошқа махсус фанлар билан боғлиқлиги. Ўтиш даври иқтисодиётининг моҳияти, хусусиятлари ва Узбекистан Республикасида ислоҳотларнинг стратегик мақсадлари. Бозор *механизмы, ва давлатнинг иқтисодиётдаги роли.*

Ҳозирги замон иқтисодиёти тизимида давлат молиясининг роли

Давлат молиясининг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти Давлат молиясининг институционал таркиби ва роли. Ҳозиргм замом *иқтисодиёт ида давлат молиявий фаолиятининг асосий йўиалишлари.*

Консолидациялашган бюджетнинг моҳияти ва уни ташкил этишнинг зарурлиги

Консолидациялашган бюджетнинг моҳияти ва уни ташкил этишнинг зарурлиги, асосий тамойиллари ва вазифалари.

Консолидациялашган бюджет - давлат молия тизимининг муҳим сифатида. *Консолидациялашган бюджетнинг таркиби ва хусусиятлари.*

Давлат бюджети — консолидациялашган бюджетнинг муҳим бўғини сифатида

Давлат бюджети - давлат иқтисодий сиёсати воситаси сифатида. *Узбекистан Республикаси бюджет тизими ва уни боицариш*

Макроиқтисодий барқарорлик ва давлат бюджети. *Мамлакат щтисодиётини молиявий согломлаштиришда бюджетнинг ахамияти.*

Ўзбекистон Республикаси бюджет тизими ва уни бошқариш

Бюджет тизими ҳақида тушунча Давлат бюджети ва маҳаллий бюджет. Бюджетлараро муносабатлар *Субвенция. Субсидия.* Бюджет тизимини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари. *Бюджет тизимини бошкариш. Узбекистан Республикаси Молия Вазирлиги, унинг ташкилий тузилиши ва функциялари.* Давлат бюджетини бошқаришда Молия Вазирлигининг аҳамияти ва вазифалари.

Ўзбекистон Республикаси бюджет сиёсати ва унинг асосий йўналшилари

Бюджет сиёсати - молия сиёсатининг муҳим таркибий қисми сифатида Бюджет сиёсатининг моҳияти, тактик ва стратегик асослари Бюджет даромадлари ва харажатлари бўйича давлат сиёсати. *Хрзирги замон бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари, максади ва фискал сиёсат билан боеликлиги.*

Давлат бюджети даромадлари ва уларни таҳминлаштириш

Давлат бюджети даромадларининг таркиби ва мазмуни. Алоҳида белгиларига кура даромадларни туркумлаштирилиши. Пул маблағларини бюджетга жалб этиш усуллари ва шакллари. Давлат бюджетининг солиқли ва солиқсиз даромадлари. *Давлат бюджети даромадларини прогноз килишнинг хусусиятлари ва унинг макроиктисодий холатни баркарорлаштиришдаги ахамияти.*

Давлат бюджети харажатлари ва уларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳамияти

Давлат бюджети харажатларининг таркиби ва турлари. Давлат бюджети харажатларини туркумлаштириш. Давлат бюджети харажатлари динамикасининг таҳлили. Давлат бюджет харажатларининг бюджет тизими бўғинлари ўртасида тақсимланиши. Бюджетдан молиялаштиришнинг асосий тамойиллари. *Харажатларни смета оркали таксимлаш.* Бюджет харажатларининг ижтимоий хусусияти.

Давлат бюджетининг тақчиллиги, унинг келиб чиқиш сабаблари ва ҳозирги замон муаммолари

Давлат бюджети тақчиллигининг моҳияти ва келиб чиқиш сабаблари. Давлат бюджети тақчиллигининг шакллари ва турлари. Давлат молиясини бошқариш тизимида бюджет тақчиллигини бошқаришнинг аҳамияти ва вазифалари. Бюджет - тақчиллиги тўғрисидаги концепциялар ва назариялар. *Бюджет такчиллигини камайтириш муаммолари ва ечимлари.* Бюджет тақчиллигинимолиялаштиришнинг инфляцией ва ноинфляцион манбалари.

Маҳаллий молияниг зарурлиги ва вазифалари

Маҳаллий молия - давлат молия тизимининг муҳим бўғини сифатида Маҳаллий ҳокимият органларининг маҳаллий молияни тартибга солишдаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари. *Махаллий молиянинг таркибий тузилиши ва вазифалари.* Давлат бюджети тизимида маҳаллий бюджетларнинг ўрни ва улуши. Ҳудудлар ижтимоий-иқтисодий тараққиётида маҳаллий бюджетларнинг роли ва аҳамияти. Ҳозирги *замон шароитида махаллий бюджетларни ислох килишнинг асосий йўналишлари.*

Маҳаллий бюджетларни тузиш тартиби ва уни бошқариш

Маҳаллий бюджет тизимининг тамойиллари. Маҳаллий бюджетларда бюджет жараёнини ташкил этиш хусусиятлари ва вазифалари. Маҳаллий бюджетларнинг лойиҳасини тайёрлаш, тасдиқлаш, ижро этиш ва ижро юзасидан ҳисоботни тайёрлаш. *Махаллий бюджетларнинг самарали ижросини таъминлаш.* Маҳаллий бюджетлар молиявий имкониятларини бошқариш.

Маҳаллий бюджет даромадлари ва уларни бошқариш

Маҳаллий бюджет даромадларини туркумлаштириш. Маҳаллий бюджет даромадлари шаклланишининг манбалари ва усуллари. *Махаллий бюджет даромадларини* прогноз *килиш.* Бюджет даромадларининг ўз вақтида ва тўла шаклланишини таъминлашда молия ва солиқ органлари контрол рақамларининг роли.

Маҳаллий бюджет харажатларининг таркиби ва уларни бошқариш

Маҳаллий бюджет харажатларининг таркиби ва уларни прогноз қилиш. Маҳаллий бюджет харажатларини режалаштириш ва молмялаштириш тартиби. *Махаллий бюджет маблавлари шилатилиши усvтdаН молия органлари назорати.*

Давлат молияси тизимида хазиначилик фаолиятининг ўрни ва вазифалари

Хазиначилик фаолиятининг моҳияти ва вазифалари. Давлат тараққиёт дастурларини амалга ошириш учун зарур бўлган пул маблағларига бўлган эҳтиёжни аниқлаш. *Давлат пул маблагларини уларнинг турлари бўйича прогноз туллиш, пул маблагларига бўлган талаб ва таклиф фартщни анищаш ва уни тартибга солиш механизмлари.* Барча давлат тушумларини аккумуляция килиш (тўплаш) ва тақсимлаш. Бюджет харажатлари асослилигини текшириш ва назорат қилиш. *Бюджет ижроси хаҳида хисоботларни кўриб чиқиш.*

Давлат царзлари, заёмлари ва хукумат кафолатларининг хисоби. Давлат қимматли қоғозларини муомалага чиқариш ва қайтарилишини ташкил этиш. Банк тизими орқали молиялаштириш механизмини тартибга солиш.

Давлат молиясининг иқтисодиётни барқарорлаштириш юзасидан долзарб вазифалари

Пул оқимлари орқали бюджет номутаносиблигини аниқлаш механизм11 ва уни бошқариш усуллари. Бюджетлараро муносабатларнинг ҳозирги замон ҳолати, уларни тартибга солиш ва такомиллаштириш йўллари. *Давлат инвестицион сиёсатини молиэтш татьминлаги, механизмлари.* Бюджет орқали инвестициялаш

самарадорлигини ошириш муаммолари. *Бюджетни прогноз цилиш асосларини такомиллаштириш.*"

3. АМАЛИЙ ВА СЕМИНАР МАШҒУЛОТЛАРИ, ЛАБОРАТОРИЯ ИШЛАРИ, ЧИЗМА-ҲИСОБ ИШЛАРИ, КУРС ИШ (ЛОЙИҲА)ЛАРИ МАВЗУЛАРИНИНГ РЎЙХАТИ

Амалий (семинар) машғулотлар мавзулари

Иқтисодий муносабатлар тизимида давлатнинг роли

«Давлат молиясини бошқариш» фанининг предмети, мазмуни, вазифалари ва бошқа махсус фанлар билан боғлиқлиги. Иқтисодиёт трансформациялашувининг моҳияти, хусусиятлари ва Узбекистан Республикасида амалга оширилмаётган ислоҳотларнинг стратегик мақсадлари. Бозор механизми ва давлатнинг иқтисодий роли.

Ҳозирги замон иқтисодисти тизимида давлат молиясининг роли

Давлат молиясининг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти. Давлат молиясининг институционал таркиби ва роли. Ҳозирги замон иқтисодиётида давлат молиявий фаолиягининг асосий йўналишлари.

Консолидациялашган бюджетнинг моҳияти ва уни ташкил этишнинг зарурлиги

Консолидациялашган бюджетнинг моҳияти ва уни ташкил этишнинг зарурлиги, асосий тамойиллари ва вазифалари. Консолидациялашган бюджет - давлат молия тизимипипг муҳим бўгини сифатида. Консолидациялашган бюджетнинг таркиби ва хусусиятлари.

Давлат бюджети — консолидациялашган бюджетнинг муҳим бўғини сифатида

Давлат бюджети - давлат иқтисодий сиёсати воситаси сифатида*. Узбекистан Республикаси бюджет тизими ва уни бошқариш. Макроиқтисодий барқарорлик ва давлат бюджети. Мамлакат иқтисодиётини молиявий соғломлаштиришда бюджетнинг аҳамияти.

Ўзбекистон Республикаси бюджет тизими ва уни бошқариш

Бюджет тизими ҳақида тушунча Давлат бюджети ва **маҳаллий** бюджет. Бюджетлараро муносабатлар Субвенция. Субсидия. Бюджет тизимини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари*. Бюджет тизимини бошқариш. Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлиги, унинг ташкилий тузилиши ва функциялари. Давлат бюджетини бошқаришда Молия Вазирлигининг аҳамияти ва вазифалари.

Ўзбекистон Республикаси бюджет сиёсати ва унинг асосий йўналишлари

Бюджет сиёсати - молия сиёсатининг муҳим таркибий қисми сифатида. Бюджет сиёсатининг моҳияти, тактик ва стратегик асослари*. Бюджет даромадлари ва харажатлари бўйича давлат сиёсати. Ҳозирги замон бюджет сиёсатининг асосий йўналишлари мақсади ва фискал сиёсат билан боғлиқлиги.

Давлат бюджети даромадлари ва уларни тахминлаштириш

Давлат бюджети даромадларининг таркиби ва мазмуни*. Алоҳида белгиларига кўра даромадларни туркумлаштирилиши. Пул маблғларини бюджетга жалб этиш усуллари ва шакллари*. Давлат бюджетининг солиқли ва солиқсиз даромадлари. Давлат бюджети даромадларини прогноз қилишнинг хусусиятлари ва унинг макроиқтисодий ҳолатни барқарорлаштиришдаги аҳамияти.

Давлат бюджети харажатлари ва уларнинг ижтимоий-иқтисодий аҳамияти

Давлат бюджети харажатларининг таркиби ва турлари. Давлат бюджети харажатларини туркумлаштириш. Давлат бюджети харажатлари динамикасининг таҳлили. Давлат бюджети харажатларининг бюджет тизими бўғинлари ўртасида тақсимланиши. Бюджетдан молиялаштиришниш асосий тамойиллари. Харажатларни смета орқали тақсимлаш. Бюджет харажатларининг ижтимоий хусуспяти.

Давлат бюджетининг тақчиллиги, унинг кслиб чиқиш сабаблари ва ҳозирги замон муаммолари

Давлат бюджети тақчиллигининг моҳияти ва келиб чиқиш сабаблари*. Давлат бюджети тақчиллигининг шакллари ва турлари. Давлат молиясини бошқариш тизимида бюджет тақчиллигини бошқаришнинг аҳамияти ва вазифалари*. Бюджет тақчиллиги тўғрисидаги концепциялар ва назариялар*. Бюджет тақчиллигини камайтириш муаммолари ва ечимлари. Бюджет тақчиллигини молиялаштиришнинг инфляцион ва ноинфляцион манбалари.

Маҳаллий молияяинг зарурлиги ва вазифалари

Маҳаллий молия - молия тизимининг муҳим бўғини сифатида*. Маҳаллий ҳокимият органларининг маҳаллий молияни тартибга солишдаги ҳуқуқ ва мажбуриятлари. Маҳаллий молиянинг таркибий тузилиши ва вазифалари. Давлат бюджети тизимида маҳаллий бюджетларнинг ўрни ва улуши. Ҳудудлар ижтимоии-иқтисодий тараққиётида маҳаллий бюджетларнинг роли ва аҳамияти. Ҳозирги замон шароитида маҳаллий бюджетларни ислоҳ қилишнинг асосий йўналишлари.

Маҳаллий бюджетларни тузиш тартиби ва уни бошқариш

Маҳаллий бюджет тизимининг тамойиллари*. Маҳаллий бюджетларда бюджет жараёнини ташкил этиш хусусиятлари ва вазифалари.' Маҳаллий бюджетларнинг лойиҳасини тайёрлаш, тасдиқлаш, ижро этиш ва ижро юз,асидан ҳисоботни тайёрлаш. Маҳаллий бюджетлар самарали ижросини таъминлаш. Маҳаллий бюджетлар молиявий имкониятларини бошқариш.

Маҳаллий бюджет даромадлари ва уларни бошқариш

Маҳаллий бюджет даромадларини туркумлаштириш*. Мах,аллий бюджет даромадлари шаклланишининг манбалари ва усуллари. Маҳаллий бюджет даромадларини прогноз қилиш. Бюджет даромадларининг ўз вақтида ва тўла шаклланишини таъминлашда молия ва солиқ органлари контрол рақамларининг роли.

Маҳаллий бюджет харажатларининг таркиби ва уларни бошқариш

Маҳаллий бюджет харазкатларининг таркиби ва уларни прогноз қилиш*. Маҳаллий бюджет харажатларини режалаштириш ва молиялаштириш тартиби*. Маҳаллий бюджет маблағлари ишлатилиши устидан молия органлари назорати.

Давлат молияси тизимида хазиначилшр фаолиятининг ўрни ва вазифалари

Хазиначилик фаолиятининг моҳияти ва вазифалар*. Давлат тараққиёт дастурларини амалга ошириш маблағларига бўлган эҳтиёжни аниқлаш*. Давлат пул маблағларини уларнинг турлари бўйича - прогноз қилиш, пул маблағларига талаб ва таклиф фарқини аниқлаш механизмлари ҳамда уни тартибга солиш. Барча давлат тушумларини аккумуляция қилиш (тўплаш) ва тақсимлаш*. Бюджет харажатлари асослилигини текшириш ва назорат қилиш. Бюджет ижроси ҳақида ҳисоботларни кўриб чиқиш. Давлат қарзлари, заёмлари ва ҳукумат кафолатлари ҳисоби. Давлат қимматли қоғозларини муомалага чиқариш

ва қайтарилишини ташкил этиш*. Банк тизими орқали молиялаштириш механизмини тартибга солиш.

Давлат молиясининг иқтисодиётни барқарорлаштириш юзасидан долзарб вазифалари

Пул оқимлари орқали бюджет номутаносиблигани аниқлаш механизми ва уни бошқариш усуллари*. Бюджетлараро муносабатларнинг ҳозирга замон ҳолати, уларни тартибга солиш ва такомиллашгириш йўллари. Давлат инвестицион сиёсатини молиявий таъминлаш механизмлари. Бюджет орқали инвестициялаш самарадорлигани ошириш муаммолари*. Бюджетни прогноз қилиш асосларини такомиллаштириш.

Курс мшлари мавзулари ва уларни бажаришга оид услубий кўрсатмалар

Курс ишлари мавзуларининг намуналари:

- Давлат молиясининг институционал таркиби ва роли;
- Бозор механизми ва давлат молиясининг ҳозирги замон муаммолари;
- Фан-техника тараққиётининг рағбатлантиришда давлатнинг
- молиявий фаолияти;
- Ижтимоий соҳаларни молиялаштиришда, давлат молиясининг тараққиётини рағбатлантиришда давлат молиясининг роли;
- Иқтисодиётнинг турли тармоқларини қувватлашда давлат молиясининг роли;
- Ташқи иқтисодий алоқаларни такомиллаштиришда молиянинг
- роли;
- Мустақиллик йилларида Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг молиявий муаммолари;
- Бюджет тақчиллиги;
- Ўзбекистон Республикаси бюджет тизимининг шаклланиши ва ривожланиш хусусиятлари;
- Узбекистан Республикаси бюджети;
- Узбекистан бюджет тизимида республика бюджетининг ўрни;
- Маҳа.члий ўз-ўзини бошқариш органлари бюджети;
- Консолидациялашган (бирлаштирилгаи) бюджетнинг зарурлиги, моҳияти ва вазифалари;
- Иқтисодий ўсиш стратегияси ва давлат молиясини соғломлаштириш;
- Давлат ижтимоий сиёсатининг молиявий муаммолари;
- Давлат хазиначилик хизматининг вазифалари;
- Давлат пул оқимларини бошқариш асослари;
- Бюджет ижросини бошқариш механизми;
- Давлат активлари ва қарзларини бошқариш **муаммолари;**
- Пул оқимлари орқали бюджет номутаносиблигини механизми ва уни бошқариш;
- Инвестиция фаолиятини давлат томокидан тартибга солиш;
- Бюджет орқали инвестициялаш самарадорлигини ошириш;
- Бюджетни режалаштириш тизими ва унинг асосий вазифалари;
- Бюджетни тахминлаштиришнинг тактик ва стратегик вазифалари;
- Давлат молия сиёсатининг ҳозирги замон хусусиятлари ва устувор йўналишлари;

– Давлат молиясини бошкдриш юзасидан ривожланган давлатларнинг ижобий тажрибаларини умумлаштириш.

4. ЎЗЛАШТИРИШ НАЗОРАТИ

Ўқув жараёни давомида талаба тўплаши мумкин бўлган максимал балл 60 га тенг бўлиб, шундан жорий баҳолашга 24,0 балл, оралиқ баҳолашга J.8,0 балл ва якуний баҳолашга 18,0 балл ажратилади. «Ёзма иш» вариант лар бўйича тузилиб, у ўқув дастурига тўлиқ мое таъминланади ва талабалар билимлари рейтинг тизими асосида баҳоланади.

Жорий ва оралиқ баҳолаш турлари учун фанга белгиланган баллар миқдори ўқув режаси бўйича ҳар семестрда ажратилган соатнинТ 70 фоизи доирасида белгиланади. Ўқитилаёетган фанга масъул бўлган кафедра қарори билан мавзуларнинг мураккаблиги ва зарурийлигига қараб баллар қуйидаги кўрсаткичлар бўйича аниқланади:

- магистратура тингловчиспнинг ўқув жараёнидаги давомати ва фаоллиги;
- амалий машғулотларга тайёргарлик даражаси;
- фан бўйича қонуний ва меъерий ҳужжатларни конспектлаш;
- кафедра томонидан белгиланган мавзулар бўйича реферат ёзиш;

мустақил таълим доирасида берилган назорат ишларини бажариш.

Жорий ва оралиқ баҳолаш турлари "Ёзма иш" усулида ёки бошқа усулларда (оғзаки, тест, ҳимоя ва ҳоказо) ҳам ўтказилиши мумкин.

Якуний баҳолашда фан бўйича дастур тўла ўтилгандан сўнг магистратура тингловчисининг билими баҳоланади. Якуний баҳо турига ажратилган баллар миқдори ўқув режасида фанга ажратилган соатнинг 30 фоизи микцорида белгиланади Фан бўйича якуний баҳолаш босқичи белгиланган тартибда "Ёзма иш" усулида ўтказилади.

Олий таълим муассасаси фанлар учун баҳолаш турларининг ҳар бири бўйича рейтинг балларини ҳисоблаш механизмини ишлаб чиқади ва услубий кенгашда тасдиқлайди.

Семестр ёки ўқув йили давомида ўқитиладиган фан бўйича минимал 55 ва ундан юқори фоизни тўплаган магистратура тингловчиси **«қониқарли»** ўқиётган деб ҳисобланади. Фанлар бўйича **«миниимал»** баллнинг 55 фоизидан кам балл тўплаган магистратура тингловчиси **«қониқарсиз»** ўқиётган (академик қарздор) деб ҳисобланади.

Семестр давомида фанлар бўйича тўпланган баллар қуйидаги ўзлаштириш кўрсаткичи билан баҳоланади:

- 86-100 фоиз (51,6 баллдан 60,0 баллгача) - «аъло»;

- 71-85 фоиз (42,6 баллдан 51,0 баллгача) - «яхши»

- 55-70 фоиз (33,0 баллдан 42,0 баллгача) — «қониқарли». "Езма иш" вариантларини баҳолаш мезонлари **кафедра** мажлисининг баённомалари билан тасдиқланади.

5. ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН МАВЗУЛАР БЎЙИЧА КЎРГАЗМА-НАМОЙИШ МАТЕРИАЛЛАРИ РЎЙХАТИ

Ўқув жараёнини ташкил этишда мавзуларни кўрагазмали воситалардан, слайдлар, диапроектор ва жадваллардан фойдаланиш асосида ўрганиш кўзда тутилган. Айрим аниқ масалаларни ўрганишда шахсий компьютерлардан фойдаланиш тавсия этилади.

Таҳлиллар, прогнозли кўрсаттачларни ҳисоблаш, диаграммаларни, персонал компьютерда электрон таблицаларда EXCEL 7,0 пакети билан ишлаш асосларини ўрганиб ўтказиш.

Персонал компьютерда «ПРАВО» системаси билан ишлашни ўрганиш ва ўқиш жараёнида у билан фойдаланиш.

Case Studies: Узбекистан Республикаси давлат молияси макроиқтисодий таҳлилига дойр ва стратегик молиявий режалаштириш амалиётига оид ўқув мисоллари (рус тилида Молия Вазирлиги хомийлигида "Бюджет-солиқ сиёсати Маркази томокидан тузилган).

Масофавий ўқитиш соатлари: WWW.google.ru (Россия Федерацияси менежмент ва бозор академияси "Молия менежменти илмий тадқиқот институти" дастурлари (муаллифлар раҳбари акад Е. Стоянова)), WWW.Yandex.ru, WWW.rumbler.ru , WWW.worldbank. org.ru, WWW.imf.org.

Компакт диск: Sales information-International Monetary Fund -Publication Services, Exchange Rate Analysis with a Case Study on Poland.

Статистик тўпламлар:

1. Узбекистан Республикасининг ижтимоий-иқтисодий ривожланиш кўрсаткичлари. Узбекистан Республикаси микромқтисодёт ва статистика вазирлиги. - Т., 2000, 2001, 2002.
2. Ўзбекистоннинг иқтисодий йўналишлари. - Т.: ТАСИС, 1999, 2000, 2001.
3. Узбекистан Республикаси Молия Вазирлигининг Давлат бюджетининг ижроси юзасидан йиллик ҳисоботлари. - Т., 1999, 2000, 2001, 2002.

6. АДАБИЁТЛАР

Асосий адабиётлар

1. Каримов И.А. Узбекистан миллий истиқлол, иқтисод, сиёсат, мафкура. - Т.: Ўзбекистон, 1996.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиет кафолатлари. — Т.: Ўзбекистон, 1997.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон Буюк келажак сари. -Т.: Ўзбекистон, 1998.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 30 декабрдаги «Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилда ижтимоий-иқтисодий тараққиётининг асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари ва давлат бюджетининг парамегрлари тўғриси"даги 455-сонли қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси молиявий қонунчилиги. — Т.: Ўзбекистон, 2001.
6. Ўзбекистон Республикаси молиявий қонунчилиги. -Т.: Ўзбекистон, 2002.
7. Акрамов Э.А., Таиров А.Э. Узбекисгон Республикасининг иқтисодий ислоҳотлари. - М.: ТОО «Люкс-арт», 1998.
8. Абрамова А.М., Александрова Л.С. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебное пособие. - М., 1999.
9. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. Учеб. пос. - М., 2001.
10. Бочаров ВВ. Инвестиционный менеджмент. Региональный аспект. - СПб.: Питер, 2000.
11. Дж К. Ван Хорн. Основы управления финансами. Под ред. проф. Соколова Я.В. - М.: Финансы и статистика, 1996.
12. Дж. Менвиль Харрис. Международные финансы. -М., 1996.
13. Дробозина Л.А. Общая теория финансов. - М.: Банки и биржи. 1999.
14. Ершов М.В. Валютно-финансовые механизмы в современном мире. - М.: ОАО МПО, 2001.
15. Зарипова И.Р., Хафизова В.Р. История развития и современное состояние межбюджетных отношений в России. - 2-изд. —Уфа: Принт, 2001
16. Зариoва И.Р., Хафизова В.Р. Баланс финансовых ресурсов территории - 2-изд. -Уфа: Принт, 2001. Иванова М.В. Финансы и развитие малых городов Кольского Севера. - 2-изд -Апатиты, ИЭП КНЦ РАН, 2001. Караваева И.В.

Налоговое регулирование рыночной экономики Учеб. пос. для ВУЗов -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.
17. Ковалева А.М. Финансы. Учеб. пос. для студентов экономических направлений и специальностей ВУЗов, - 3-изд. - М.: Финансы и статистика, 2001. Кратко И.Г. Международное предпринимательство. Учеб. пос. - М, 2000.
21. Мировая экономика и международные экономические отношения. Уч. пос. под ред. Акоповой Е.С. - М.: Феникс, 2001.
22. Международные экономические отношения. Уч. под ред. Ливенцева Н.Н. - М.: Финансы и статистика, 2001.
23. Мировая экономика, международные экономические отношения. Серия учебники. Учеб. пос. под ред. Аковопой Е.С. — М.: Феникс, 2001. Международные финансовые отношения. Уч. под ред. акад. Сенчагова А.Г. — М.: Финансы и статистика, 2001. Преобразование финансовой 'системы в Республике Казахстан
Вашингтон-Алматы-Манила, 1997.
24. Постников С.Л. Мировая экономика и экономическое положение России Статистический сборник. - М.: Диалог, 2001.
27. Стрыгин А.В. Мировая-экономика. - М.: Экзамен, 2001.
28. Сумароков В.Н. Государственные финансы в системе макроэкономического регулирования.-М.: Финансы и статистика, 1996. Тейлор А.Х., Поукока М.А., Финансовое планирование и контроль. Второе издание. -М.: ИНФРА-М, 1999. Финансы. Уч. для вузов. Под ред. М.В. Романовского, О.В. Врублевской, Б.М. Сабянти. —М.: Юрайт, 2000
31. Финансы. Под ред. Ковалевой А.М. -М.: Финансы и статистика, 1996.
32. Эрнст Джонс. Деловые финансы. - М.: Диалог, 1998.
33. Четыркин Е.М. Финансовый анализ производственных инвестиций. 2-е изд. испр. и перераб. - М.: Дело, 2001.
34. Юрцева Т.В. Экономика некоммерческих организаций. ~М.: Юрист, 2002.
35. Пономаренко В. Финансы общественного сектора России. —М.: Экономика, 2001.

Қўшимча адабиётлар

1. Костюнина Г.М. Международная практика регулирования иностранных инвестиций. Учеб. пос. - М., 2001.
2. Герасименко Г.П., Маркарьян Э.А. Финансовый анализ. Учеб. пос. -М.: РИОР, 1996.
3. Курочкин Д.Н. Евро - новая валюта Старого Совета. - М., 2000. Кутафин О.Е., Фадеев В.И. Муниципальное право Российской Федерации. — М.: Юрист, 1997.
5. Лавров А. Проблема становления и развития бюджетного федерализма в России Становление рыночной экономики в России. Сб. науч. проектов. Вып. 10. ~М., 1997.
6. Ларионов И.К. О некоторых вопросах социально-экономической стратегии и финансовой политики.//«Финансы», 1997. №6.
7. Лившиц А.Я. Основные ориентиры финансовой политики. //«Финансы», 1997. №1. Лободенко Н.В. Аудит и диагностика банкротства.// «Финансы», 1997, №2.
8. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран. Под ред. Проф В.П. Колесова и др. - М.: Флинта, 2001.
9. Петров Ю. Оздоровление финансовой системы и нормативные методы государственного регулирования экономики.//«Российский экономический журнал», 1997, №3.

10. Погорлецкий АИ. Экономика и экономическая политика Германии в XX веке. - СПб., 2001.
11. Пушкарева В.М. История финансовой мысли и политики налогов. Учеб. пос. - М.: ИНФРА-М, 1996.
12. Сумароков В.Н. Государственные финансы в системе макроэкономического регулирования.— М.:Финансы и статистика, 1996.